

Promocija dojenja kroz rad patronažne djelatnosti

Prema podacima UNICEF-a 50% majki odustaje od isključivog dojenja u prvih mjesec dana života djeteta, a 13,4% isključivo doji punih šest mjeseci. Niska stopa dojene djece bila je prisutna i u Krapinsko-zagorskoj županiji. Patronažna djelatnost je zbog navedenog stanja u svoj Plan i program rada još 2010. godine postavila kao cilj povećati postotak isključivo dojene djece do šestog mjeseca i povećati postotak ukupno dojene djece do prve odnosno druge godine. Edukacijom trudnica i članova obitelji željelo se postići da prihvate dojenje kao standard prehrane dojenčadi i male djece i kao mjeru promocije zdravlja, a ujedno i senzibilizacijom lokalne zajednice o dojenju razvijaju pozitivne stavove. Predviđeno je da se intervencijom kroz patronažnu zaštitu i skrb obuhvatiti 90% trudnica najmanje jednom tijekom normalne trudnoće od 12. tjedna trudnoće, a više puta prema procjeni patronažne sestre i indicacijama te kroz mjere individualnog i grupnog rada educira trudnica i partner o prednostima dojenja. Uspjeh programa moguće je mjeriti kroz povećanje stope dojene djece. Ciljana skupina su sve trudnice i roditelje

u Krapinsko-zagorskoj županiji (otprilike 1000 trudnica) s većim brojem intervencije kod ranjive skupine (trudnice s negativnim stavom prema dojenju, trudnice koje nisu dojile prethodnu djecu ili su iskusile određene poteškoće prilikom prethodnih dojenja, roditelje s određenim poteškoćama prilikom dojenja), a potrebni dionici za implementaciju intervencije su ginekolozi, rodilište, pedijatri, liječnici obiteljske medicine, lokalna zajednica, medicinske sestre u ginekološkim i ambulantama obiteljske medicine, patronažne sestre i ljekarne. Planirani koraci koji su provedeni u implementaciji projekta su obilazak ginekoloških ordinacija od strane patronažnih sestra i predstavljanje projekta-prijava trudnica putem tiskanog obrasca patronažnoj djelatnosti, patronažna posjeta trudnici, organizacija trudničkih tečajeva na lokalnoj razini-uključivanje ginekologa, pedijataru i fizioterapeuta u edukaciju trudnica, prijava otpusta roditelje od strane rodilišta patronažnoj djelatnosti na dan otpusta te pisani letak roditelji o aktivnim Grupama za potporu dojenja na području KZŽ i kontaktom patronažne sestre, patronažna posjeta u roku 72 sata od otpusta, osnivanje grupa

za potporu dojenja u lokalnoj zajednici, što ranije uključivanje roditelja u grupu za potporu dojenja, telefonsko savjetovanje roditelja izvan radnog vremena patronažne sestre na službene brojeve mobitela patronažnih sestara (volonterizam), prigodnim aktivnostima u zajednici obilježiti Nacionalni tjedan dojenja (radio emisije, info pult na trgovima, sastajanje grupa za potporu dojenja), jednom godišnje edukacija patronažnih sestara na temu dojenja te nakon godinu dana provedbe evaluacija aktivnosti i stope dojenja. Prva evaluacija programa bila je moguća već nakon godinu dana, a redovito se prati udio dojene djece na području Krapinsko-zagorske županije. Analizom implementacije projekta nakon prve godine provedbe utvrđene su i poteškoće poput da su ginekolozi neredovito ili nikako prijavljivali trudnice patronažnoj djelatnosti pa su se aktivnosti prijave preusmjerila na medicinske sestre ginekoloških ambulanti koje to rade redovito, ali i dalje postoji problem prijave trudnice od strane privatnih ginekologa, nosioci trudničkih tečajeva su najčešće patronažne sestre i povremeno fizioterapeuti (ovisno o pojedinoj lokalnoj zajednici) koji to rade

besplatno dok se ginekolozi i pedijatri teže uključuju zbog obaveza oko redovnog rada ambulante, a u županiji postoji i nedostatak navedenih specijalista te s obzirom na postojeću edukaciju i trajno usavršavanje patronažnih sestara odnosno na temelju procjena potreba trudnica, trudnički tečajevi su i bez navedenih dionika kvalitetni i sveobuhvatni, prijava otpusta roditelja iz rodilišta povremeno nije pravovremena (2-3 dana nakon otpusta), ali se roditelji jave same patronažnoj sestri obzirom da su kontakte razmijenile u toku trudnoće te posjećenost grupama za potporu dojenja je slaba što možemo pripisati trenutnoj ekonomskoj situaciji (najčešće dolaze roditelji koje ne trebaju koristiti sredstvo prijevoza pa nemaju trošak). U radu s trudnicama korišten je individualan rad kao i rad u grupi, a sve planirane intervencije su provedene. Model može biti primjenjiv i na drugim sredinama, ali ovisi o entuzijazmu patronažnih sestara i njihovoj spremnosti da dio slobodnog vremena utroše na provođenje aktivnosti. Za cijeli projekt potrebna su i određena financijska sredstva. Tisak promidžbenih materijala-letak Dojenje i Savjeti za tate financirala je prvu godinu privatna ljekarna, a nakon toga Krapinsko-zagorska županija. Dom zdravlja financira troškove trudničkih tečajeva i grupa za potporu dojenja te tiskanih materijala. Lokalna zajednica besplatno ustupljuje prostor za održavanje trudničkih tečajeva

i grupa za potporu dojenja (knjižnice, zgrade općina, jedan second hand dućan s uređenim prostorom za okupljanje Grupe). Najveći ishodi cijelog programa su da je 90 % trudnica u Krapinsko-zagorskoj županiji obuhvaćeno patronažnom posjetom (10 % trudnica nije, najčešće zbog raznih migracija), lokalna zajednica je senzibilizirana u području dojenja te lakše prihvaća dojenje u javnosti, lokalni mediji redovito prate aktivnosti na promicanju dojenja, uspostavljena je mreža podrške majkama dojiljama (telefonsko savjetovanje, web stranica Doma zdravlja s informacijama o tečajevima i Grupama, facebook stranica) te komunikacijski mehanizmi između raznih dionika, trenutno na području Krapinsko-zagorske županije djeluje 12 aktivnih Grupa za potporu dojenja koje se sastaju jednom mjesečno (2010. godine bilo ih je četiri), svaka patronažna sestra na svom području četiri puta godišnje održava tečajeve za trudnice, 30% trudnica godišnje prisustvovalo je tečaju DZ KZZ te 14% tečajevima OB Zabok što je bolje od prosjeka na državnom nivou (20%), a prema prikupljenim podacima vidljivo je da 99% roditelja odluku o tome da će doći svoje dijete donosi upravo u toku trudnoće. Što se tiče stope dojenja, iz prikupljenih podataka vidljivo je da su djeca u prosjeku dojena 10 mjeseci. Do 6 mjeseci starosti djeteta od dojenja odustane 30,25% žena, do godine dana doji 41,5% žena, a

nakon godine dana 28,3% žena. Program traje i dalje, a patronažne sestre su se aktivno uključile i u rad Koordinacijskog tima za promicanje dojenja na području Krapinsko-zagorske županije, međusobna suradnja je rezultirala uspostavom „Mjesta za dojenje“ u četiri knjižnice i jednoj ljekarni, a najvećim trenutnim uspjehom smatramo postavljanje prvih Klupa za dojenje u Hrvatskoj na javnim površinama u Humu na Sutli i Krapini, dok nam je cilj da svaka lokalna zajednica u županiji slijedi navedene primjere s ciljem senzibilizacije lokalne zajednice o dojenju na javnom mjestu. Zaštita, promicanje i potpora dojenju morali bi biti prioritet javnog zdravstva jer niske stope i rani prestanak dojenja imaju značajne negativne zdravstvene i društvene posljedice za žene, djecu i okoliš, rezultiraju većim troškovima za zdravstvenu njegu i povećavaju nejednakosti u zdravlju. I na kraju treba imati na umu da je jedino znanje dobar temelj uz koji treba razvijati odgovarajuće vještine i stavove radi promjene ponašanja i usvajanja navika s ciljem očuvanja i unapređenja zdravlja trudnica, roditelja i djece kako bi dugotrajno „odgojili“ jednu novu zdraviju generaciju.

Biserka Sviben, dipl.med.techn.

Dom zdravlja Krapinsko-zagorske županije, patronažna djelatnost

